

OSMANLI ARAŞTIRMALARI
XXIII

NeŐir Heyeti - Editorial Board

Halil İNALCIK - İsmail E. ERÜNSAL

Heath W. LOWRY - Feridun EMECEN

Klaus KREISER

THE JOURNAL OF OTTOMAN STUDIES
XXIII

İstanbul - 2003

1116-1119 / 1704-1707 TARİHLERİ ARASINDA BALIKESİR'E AİT NARH DÜZENLEMELERİ*

Mücteba İLGÜREL**

Osmanlı iktisadî hayatına henüz rekabete yönelik serbest piyasa ekonomisi hakim değil iken zaman zaman narh uygulamalarına başvurulduğu bilinmektedir. Ancak bu uygulamaların çok sık olmadığını da belirtmekte yarar vardır. Zira narhın rekabeti baltaladığı, kalitesiz üretime yol açtığı ve belki de üreticinin şevkini kırdığı bilinen bir gerçektir. Bu yüzden Osmanlı piyasalarında narh uygulamalarının pek fazla görülmediğini istidlâl edebiliriz. Nitekim Sadriazam Fazıl Mustafa Paşa'nın narh düzenlemesine muhalefet ettiği bilinen bir gerçektir.

Ancak burada önemle ifade edilmesi gereken husus, narh konusunda yeterli araştırmanın yapılmadığıdır. Bu konudaki belgelerin eksikliği de göz önünde bulundurulmalıdır. Öte yandan şeriiye sicilleri üzerindeki araştırmaların henüz yeterli seviyeye ulaşmamış olması da, taşrada uygulanan narh düzenlemesi hakkındaki bilgilerimizi eksik bırakmaktadır. Ayrıca bazı kayıtlardan hareketle narhın her zaman resmî görevliler tarafından değil, kendiliğinden oluşan serbest piyasa ekonomisinden doğabileceğidir. Tabiiyle bu üretime bağlıdır. Nitekim devlet vatandaşın refahını düşünürken, eğer kendisi vatandaşın mal alıyorsa "adet-i kadîm ve narh-ı rûzî üzere" ifadesini kullanıyordu.

Narh (veya nark, es'âr) mal ve hizmetler için tayin edilen en üst fiyat olduğu için idareciler bunu daima gözlemlemişlerdir. Halkın geçiminden sorumlu olan idareciler başta sadriazam ve padişahlar bu konuya azamî dikkat sarfetmiş-

* 8-12 Temmuz 2002 tarihinde Londra'da gerçekleşen International Committee of Pre-Ottoman and Ottoman Studies (CIEPO-15) toplantısında sunulan bildiridir.

** Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü

lerdir. Nitekim padişahların özellikle yiyecek maddelerinin mümkün olduğu kadar düşük bir fiyatla ve makul bir kârla satımını sağlaması, sadriazamların da makamlarını muhafaza için bu fiyatı sürdürülebilmesi önem taşımıştır. Bu gayretlere rağmen paranın ayarının sabit tutulamaması üzerine sikke tecdidi (sikke tashihi)'ne ihtiyaç duyulmuştur. Sikke tecdidlerinin peşinden narh düzenlemeleri gündeme gelmiştir. Osmanlı ekonomisinin istikrarsız yılları sayılan XVII. yüzyılın ilk 40 yılında 1600, 1618, 1624 ve 1640'ta sikke tashihi başvurulmuştur¹.

Genel olarak padişahlar yiyecek fiyatlarının halkın alım gücüne göre düzenlenmesine itina ettikleri bilinmektedir. İstanbul'un fethinden sonra Fatih'in Unkapanı ve Yemiş İskelesine giderek fiyat kontrol etmesi, IV. Murad'ın İstanbul'da yağ kıtlığından dolayı şehrin iâşesinden mesul bulunan Kadı Karacelebi-zâde Abdülaziz Efendi'nin cezalandırılması emrini vermesi bu hassasiyeti göstermektedir. Sadriazamlar da narh teftişini "mesalih-i âmmeden" kabul edip İstanbul Kadısı ile ihtisab ağasının katılmasıyla çarşı pazarı dolaştıkları bilinmektedir². Teftişi ihmal eden sadriazamın akıbeti azil ve hatta katil olabilirdi.

Bunun yanında narhın üstünde gıda maddesi satan veya tartıda hile yapan esnafın da cezalandırıldığı tesbit edilebilmektedir. Bu cezalar dükkanları önünde falakaya yatırılmak veya uygun görülürse "ıslâh-ı nefis edinceye dek" sürgüne gönderilmek şeklinde olabiliyordu³. Hatta narhın önemini ısrarla

¹ Bu konudaki araştırmalar için bk. Prof. Dr. Mübahat S. Kütükoğlu sırasıyla şu yayınları yapmıştır. "1009 (1600) tarihli Narh Defterine göre İstanbul'da Çeşitli Eşya ve Hizmet Fiyatları" *Tarih Enstitüsü Dergisi*, Sayı 9, (İstanbul 1978), 1-85; *Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1640 Tarihli Narh Defteri*, İstanbul 1983; "1624 Sikke Tashihi'nin Ardından Hazırlanan Narh Defterleri", *Tarih Dergisi*, sayı 34 (İstanbul 1984), 123-182; Ayrıca bk. Ömer L. Barkan, "XVI. Asrın İkinci Yarısında Türkiye'de Fiyat Hareketleri", *Belleten*, XXXIV/ 136 (1970), 557-607, özellikle bk. 573-574.

² Kanunî'nin veziriazamı Lütfi Paşa (vezareti Temmuz 1539-Mayıs 1541) "narh ahvali" hakkında önemli ikazlarda bulunmuştur. Bk. Mübahat S. Kütükoğlu, "Lütfi Paşa Âsafnâmesi", *Prof. Dr. Bekir Kütükoğlu'na Armağan*, İstanbul 1991, 79-80; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, 141-144.

³ Bu konuda çeşitli örnekler için bk. Mübahat S. Kütükoğlu, "... İstanbul'da Çeşitli Eşya ve Hizmet Fiyatları", 1-2.

savunan Gelibolulu Mustafa Âlî narha uymayanların satıcı olsun, alıcı olsun cezalandırılması gerektiği üzerinde durmaktadır⁴.

Bu yüzden devlet hizmetinde bulunan "hünkâr kulları"nın esnafılık yapmamaları, yapanların azl ile cezalandırılmaları gerekmektedir. Azledilmenin en hafif ceza sayıldığını belirtmek gerekir. Buradaki endişe devlet hizmetinde bulunanların önce kendi kârlarını düşünebilecekleri idi. Nitekim Hezârfen Hüseyin Efendi eserinde bu insanları "padişahların hizmetine yaramayan erâzil nâs" olarak tavsif edip, devamla bunların "külli mala malik" olacaklarını ifade etmiştir⁵. Müellif devamla "erbâb-ı mansıbın kimi piriç bâzîrgânı ve kimin hânesi attâr dükkânı olmamak lâzım" demiştir⁶. Aksi takdirde bu kişiler ümerâdan olsun kudâtan olsun, sadrıazam önce nasihati havî mektup göndermelidir. Bunlar yarar sağlamayıp şikâyetler devam ederse azletmek gerekir. Bu yüzden sadrıazamların dirayet sahibi olması şarttır⁷.

Narh konusu, Celâf isyanlarının hüküm sürdüğü yıllarda da gündeme gelmiştir. Bu devirde otorite boşluğundan yararlanmak isteyen ehl-i örf taifesi reâyâyı istismar etmiştir. Bilindiği gibi ehl-i örf taifesi denilince genel olarak mütesellimler, beylerbeyiler, voyvodalar, subaşılar, kethüda ve kaimmakamlar akla gelmektedir. Bu görevliler devre çıkıp köy köy dolaşarak halkın elindeki koyun, kuzu ve tavuklarına, bal ve yağ gibi yiyeceklerine ve hatta arpa ve saman gibi hayvan yiyeceklerine el koyabiliyordu. Devlet bu uygunsuz hareketleri yayınladığı emir ve fermanlarla ve hatta adaletnâmelerle men ediyordu. Devlet bununla da kalmayıp ihtiyaç maddelerinin parayla satın alınmasını emrediyordu. Devletin ısrarla üzerinde durduğu konu ise ihtiyaçların narh-ı carî (=narh-ı ruzî) ile alınmasıydı. Öte yandan reâyâyı zulüm ve baskıyı tamamen meneden devlet, satışın da kendi rızalarıyla olmasını arzu ediyordu⁸.

Narh tesbiti halkın zarurî ihtiyaç maddeleri üzerinde yoğunlaşıyordu. Ancak bu da üretim mevsimlerine göre yapılıyordu. Mesela kuzu kesiminin

4 *Fusûlü'l-hall ve'l-akd ve usûlü'l-harc ve'n-nakd* adlı eserden naklen Mübahat S. Kütükoğlu, ...1640 Tarihli Narh Defteri, 5-6.

5 Bk. *Telhîsü'l-Beyân fî Kavânîn-i âl-i Osmân*, haz. Sevim İlgürel, Ankara 1998, 248.

6 *Telhîsü'l-Beyân...*, 269.

7 *Telhîsü'l-Beyân...*, 269.

8 Örnekler için bk. Çağatay Uluçay, *Saruhan'da Eşkiyalık ve Halk Hareketleri*, İstanbul 1944, 101-102 (vesika 40, 158), 166, 214, 218, 293,370.

rûz-ı hızırda (mayıs başları) başlamasından birkaç gün önce ete narh konurdu. Sebze ve meyve fiyatları mevsimine göre ayarlanırdı. Kuraklık veya aşırı yağışlar dolayısıyla narh uygulamasına ihtiyaç duyulurdu. Bundan başka esnafın müracaatı veya kadılıkça fiyat ayarlaması düşünülürse narh gözden geçirilirdi⁹.

Paranın ayarının bozulmasıyla da narha ihtiyaç duyulmuştur. Böyle bir zamanda fiyatları yükseltmek gerekiyordu. Bu da sikke tashihini icab ettiriyordu. Sonuçta paranın kıymeti yükseltince yiyecek ve eşya fiyatlarında da düşüş yapılırdı¹⁰.

Burada narhın nasıl tesbit ve tanzim edildiğine dair bilgi vermek yerinde olacaktır. Narh uygulamasınının başlaması padişah fermanı ile olmakla beraber, narhın tesbit ve tanzimini kadılar gerçekleştiriyordu. İstanbul'da veya taşrada narh tesbit işi kadıya aitti. Fiyatın değişmesine ihtiyaç duyulduğu zaman kadı sadrıazama bildirir; sadrıazam da padişaha arzederdi. Ancak kadının başkanlığında şeyh, kethüda, yiğitbaşı ve ehl-i vukuf gibi görümliler tesbit işinde hazır bulunurlardı. Gümrükten geçerek gelen ithal malların fiyat tesbitinde gümrük emini de bulunurdu¹¹.

Narh tesbit işlemlerinin 12 Haziran 1791'de getirilen bir düzenleme ile önem kazandığı anlaşılıyor. İstanbul'da sarayda matbah-ı âmire ve ıstabl-ı âmire için iâşe temininde yolsuzluk yapıldığı tesbit edilince böyle bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştu. Yeni düzenlemede İstanbul kadısı, defterdar ve reisülküttab hazır bulunmakla mükellef olmuşlardı. Buna göre satın alma işlemlerinin narh defterleriyle karşılaştırılarak yapılmasına karar verilmişti. İşlemlere gümrük eminleri ile narha âşına güvenilir tüccar ve bâzergânlar da yardım edeceklerdi¹².

Taşrada narh düzenlemesi, kadının nezaretinde ayan ve eşrafla müzakere sonunda olurdu. Büyük yerleşim merkezlerinde vali veya muhafızın oluru alınmak mecburiyeti vardı. Pazardan sorumlu olan pazarbaşı muhtesibden her ay

⁹ Geniş bilgi için bk. Mübahat S. Kütükoğlu, ...1640 Tarihli Narh Defteri, 10-12.

¹⁰ Geniş bilgi için bk. Mübahat S. Kütükoğlu, ...1640 Tarihli Narh Defteri, 11-12; ayrıca bk. Aynı müellif, "... İstanbul'da Çeşitli Eşya ve Hizmet Fiyatları", 2.

¹¹ Mübahat S. Kütükoğlu, ...1640 Tarihli Narh Defteri, 14.

¹² Bk. Recep Ahışalı, *Osmanlı Devlet Teşkilâtında Reisülküttâblık (XVIII. Yüzyıl)*, İstanbul 2001, 193 not 330.

fiyat listesi alırdı. 1630 ve 1632 tarihli Balıkesir şerhiye sicillerinden naklen bilgiler veren Prof. Kütükoğlu, bu önemli konunun taşrada da birkaç kişinin görüşü alındıktan sonra sonuçlandırıldığını belirtmiştir. Bundan sonra malın maliyeti hesaplanır ve genel olarak yüzde 10 oranında kâr konurdu. Bu tesbitlerde satıcı ve alıcının zarara uğramaması daima ön planda tutulurdu. Esnaf tesbit edilen narhın üzerinde satış yapmayacağına dair sözlü taahhütte bulunurdu. Esnafın narh fiyatı üzerinde satış yapıp yapmadığı, malın kalitesi teftişe tâbi tutulurdu. Bu çok önemli konu ile padişah ve sadriazam da yakından ilgiliydi. Sadriazamın çarşı ve pazarı teftiş etmesi aslî görevleri arasında olup buna "kola çıkmak" tabir olunurdu¹³.

Buraya kadar narh uygulaması hakkında geniş mahiyette bilgi vermeye çalıştık. Bu bilgilerin esasını İstanbul'daki uygulamalar teşkil etmektedir. Taşradaki uygulamalar hakkındaki araştırmalar henüz başlangıç halindedir. Prof. Kütükoğlu'nun başlattığı mukayeseli çalışmadan başka Şerhiye Sicillerinden bu konuda bilgi derlemeler tarihe ışık tutacaktır. Biz burada Balıkesir'de bir narh uygulamasına temas ederek araştırmacılara yararlı olmaya çalışacağız.

Balıkesir uygun iklimi ve verimli toprağı ile bol ve çeşitli ürün veren geniş bir araziye sahiptir. Birçok köyünün toprağına bağlı üretim ile meşgul olması ve bu üretimin yaz ve kış mevsimlerinde de yürütülebilmesi üretimin çeşitliliğine ve devamlılığına yardımcı olmaktadır. İstanbul ve İzmir gibi önemli merkezlere yakın bulunması da üretimi teşvik eden sebepler arasında sayılmalıdır. Özellikle İstanbul bölgede yetişen birçok ürüne talip bulunuyordu. Bu yüzden Balıkesir ve civarında toprağına bağlı üretim tarzında büyük bir inkişaf görülmüştür. Meyve ve sebzeçilik de önemli derecede gelişmiştir. Bölgede dikkati çeken bir husus da hayvancılığın inkişaf etmiş olmasıdır. Tabiatıyla bu üretim ile birlikte bir miktar yan sanayi de gelişmiştir. Yukarıda genel olarak bahsedilen çeşitli ürünleri şema haline getirmeyi uygun bulduk¹⁴. Esasen bu şemada gösterilen bazı ürünler, narh uygulamasında yer almaktadır. Burada madenler hariç tutulmuştur.

13 ...1640 Tarihli Narh Defteri, 14-20; İ. H. Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, 141-144.

14 Şemseddin Sami, *Kamûsü'l-a'lâm*, V, 3631-3633; Besim Darkot, "Balıkesir" mad., *İslâm Ansiklopedisi*, II, 276-277; Mücteba İlgürel, "Balıkesir" mad., *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, V, 12-14.

Hububat (Tahıl)	Kullanıma Müsait Ürünler	Meyve Cinsi	Diğer	Hayvancılık	Diğer
Buğday	Pamuk	Üzüm	Bal	Sığır	Deri
Arpa	Keten	İncir	Zeytinyağı	Koyun	Yapağı*
Çavdar	Kenevir	Zeytin	Afyon	Keçi	Tiftik*
Yulaf	İpek	Kestane	Tütün	Tiftik Keçisi	Peynir
Mısır	Sabun	Ceviz			Kaymak
Darı					
Susam					*Balıkesir'den Avrupa'ya İhraç Edilen Ürünler
Bakla					
Mercimek					
Nohut					
Fasulye					

Yukarıda kısaca temas edildiği gibi Balıkesir bölge olarak İstanbul'un bazı ihtiyaçlarını karşılıyordu. Bu ihtiyaçlar üretim mahallerinden Marmara sahillerindeki iskelelere taşınır ve buradan gemilerle İstanbul'a ulaştırılırdı¹⁵. Bunlardan hububat ve süt ürünleri başta geliyordu. Alış-verişte reâyânın zarar görmemesine azami dikkat sarfedilirdi. Bu konuda görevliler ikaz edilir ve bu alışın "adet-i kadim ve narh-ı rûzî" üzere yapılmasına ihtimam gösterilirdi. Şu halde narh konusunda farklı bir alış-verişin gündeme geldiği anlaşılıyor. Buradaki narh uygulaması şehir merkezindeki uygulama mıdır? Yoksa farklı mıdır? Veya iskelede farklı mı uygulanmaktadır? Böyle bir alış verişle ilgili elimizde bir belge mevcuttur. Bu belge 10 Recep 1024 (5 Ağustos 1615) tarihli "Sûret-i Emr-i Şerif Berâ-yı Buğday" başlığı ile Balıkesir, Kırmasti ve Karesi

¹⁵ Ahmet Refik, "Sultan Süleyman Kanunının Son Seferinde İstanbul'un Usul-i İ'âşe ve Ahval-i Ticariyesi", *Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası*, VII, Sayı 37, 23-42.

kadılarına yazılmıştır. Belgeden anlaşıldığına göre Matbah-ı âmire Emîni Mustafa Kilâr-ı âmire için 1500 kile nohut, 1000 kile buğday almakla görevlendirilmişti¹⁶. Bu alış-verişin her yıl tekrarlandığı tesbit ediliyor.

Burada esas olarak bahse konu olan Balıkesir Şeriyye Sicilleri¹⁷ arasında tesbit edilen defterden çıkarılan narh uygulamalarına âit 20 Safer 1116 (24 Haziran 1704), 20 Cumadelahir 1116 (20 Ekim 1704), 25 Rebiülahır 1117 (16 Ağustos 1705), Ramazan 1117 (Ocak 1705) ve 7 Rebiülevvel 1119 (8 Haziran 1707) tarihli dökümlerdir. Uygulamalar Ek'te görüleceği üzere beş farklı tarihe âittir. Hepsî aynı yere yazılmıştır. Meslek veya esnaf grupları tek tek ele alınmadan genel olarak pazara matuf (elh-i suk, ehl-i esvak) düzenleme yapılmıştır. Farklı defterlerde tasnifleme yapılarak fiyat düzenlemesine gidildiği de görülmektedir¹⁸. Değişik tarihli narhların aynı yerde bulunması özellikle boş yer bırakıldığı intibahî uyandırmaktadır. Genel olarak düzene dikkat edilmemiştir.

Sonuç olarak burada bir Anadolu şehrinde fiyat hareketlerini ortaya koymaya çalıştık. Bu fiyat hareketleri hiç şüphesiz az farklı bir şekilde diğer şehirlere de teşmil edilebilir. Burada ortaya konmaya çalışılan husus, XVIII. Yüzyıl başlarında Osmanlı ekonomisi üzerinde araştırma yapanlara küçük bir katkıdır. İmparatorluğun Karlofça Muahedesi'ni imzalamasından sonraki kayıpları ve yaşanan istikrarsız yıllar göz önünde bulundurularak fiyat hareketlerini incelemek uygun olur¹⁹. Ramazana takaddüm eden günlerde fiyatların yükseldiği tesbit edilebilmektedir. Buna mevsim değişikliklerini de ilâve etmek gerekir. Öte yandan İstanbul'a önemli miktarda ürün gönderen

16 Raşit Gündoğdu, *Balıkesir Şer'iyye Sicili Evail-i Cemaziyevvel 1021-25 Safer 1027 (4 Temmuz 1612-21 Şubat 1618)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Master tezi 1992.

17 Ankara Millî Kütüphâne, Nr. 713, 1ab. Bu belgeden beni haberdar eden Sayın Prof. Dr. İlhan Şahin'e teşekkür ederim. Ayrıca yardımlarından dolayı Yrd. Doç. Dr. Muzaffer Doğan ile Yrd. Doç. Dr. Recep Ahışalı'ya teşekkür ederim.

18 "1624 Sikke Tashihinin Ardından Hazırlanan Narh Defterleri", 134-135.

19 Balıkesir'de birkaç yıllık narh uygulaması sırasında Anadolu'da istikrarsız bir ekonominin hüküm sürdüğü, zü'yûf akçenin şehirlerde bol miktarda tedavülde olduğu ve reâyânın fakir düştüğü anlaşılıyor. Bu konuda bk. Bekir Sıtkı Baykal, "Osmanlı İmparatorluğunda XVII. ve XVIII. Yüzyıllar Boyunca Para Düzeni ile İlgili Belgeler", *Türk Tarih Kurumu Belgeler*, Sayı 7-8, Ankara 1969, 49-77, Özellikle XIV numaralı belge.

Balıkesir piyasası oynak bir hale gelmişti. Araştırmacıların bunu da göz önünde bulundurması zarureti vardır. Ayrıca İstanbul ile Balıkesir arasındaki fiyatlarda da farklar görülebilir. Bu farkların nakliyat ve taşıma ücretinden kaynaklanabileceğini de düşünmek gerekir.

Burada tesbit edilebilen bir husus da Balıkesir çarşısında görülen yabancı metadır. Bunlardan birkaç örnek vermek yeterlidir: Bursa kestanesi, Simav keteni, Karakız keteni, İstanbul ipliği, Marmara sabunu ve İzmir sabunu. Balıkesir'e âit bazı ürünlerin de civar kazalarda bulunduğunu düşünebiliriz. Bu malların Balıkesir çarşısında bulunması, ticaret kervanlarının şehirler arasında hareketliliğini ifade etmektedir. Bunlardan başka önceki tarihlerde yapılan araştırmalar arasında Balıkesir'de bazı gıda maddelerinin ucuz olduğu tesbit edilebiliyor. Mesela ekmek, sığır eti, bal gibi önemli gıda maddeleri İstanbul, Bursa ve Tekirdağ piyasasından daha ucuzdur. Ayakkabı da buna dahildir.

EK:

	1116 Safer	1116 Cemaziahir	1117 Rebiülahır	1117 Ramazan	1119 Rebiülevvel
Ekmek	dr: 250 Akçe: 1 dr: 135 Akçel	dr: 190 Akçe: 1 dr: 230 Akçe: 1	dr: 145 Akçe: 1 dr: 130-140 Akçe: 1	dr: 145 Akçe: 1 dr: 110 Akçe: 1	dr: 110 Akçe: 1
Kâhî	dr: 135 Ak: 100	dr: 90 Ak: 1	—	—	—
Lahm-ı ganem	Ky.: 1 P.: 4-6	Ky.: 1 Ak.: 2 P.: 4	—	—	Ky.: 1 Ak.: 12
Lahm-ı keçi	Ky.: 1 Ak.: 8	Ky.: 1 Ak.: 10	—	Ky.: 1 Ak.: 8	—
Lahm-ı bakar	Ky: 1 Para: 3-2	Ky: 1 Ak: 6	—	Ky: 1 Ak: 6	—
Lahm-ı oğlak	—	—	Ky: 1 Ak: 9	—	Ky: 1 Ak: 8
Ciğer	—	—	—	Ky: 1 Ak: 3	—
Munbar	—	—	—	Ky: 1 Ak: 2	—
Baş maa Paça	—	—	—	1 Ak: 6	—

Sarımsak	—	—	Ky: 1 Ak: 7	Ky: 1 Ak: 10 (Taze) Ky: 2 Ak: 1	—
Soğan	Ky: 1 P: 1	Ky: 2 P: 1 (Bağcevan) Ky: 1P: 1	(Bakkal ve Erdek) Ky: 2 Ak: 3	Ky: 1 Ak: 2 (Taze) Ky: 1 Ak: 1	—
Bazıncan	Aded: 50 Ak: 2	Aded: 50 Ak: 2	Aded: 50 Ak: 1	—	—
Pirinç	Ky: 1 P: 3	Ky: 1 Ak: 2 P: 4	—	Ky: 1 Ak: 9	—
Leblebi	Ky: 1 P: 2	Ky: 1 P: 2	—	Ky: 1 Ak: 5	—
İvrindi Kestanesi	—	Ky: 1 P: 1	—	—	—
Bursa Kestanesi	—	Ky: 1 P: 1	—	Ky: 1 Ak: 7	—
Siyah Üzüm	Ky: 1 P: 2	Ky: 1 P: 2	—	Ky: 1 Ak: 9	—
Razaki Üzüm	—	—	—	Ky: 1 Ak: 10	—
Taze Üzüm	Ky: 1 Ak: 3	Ky: 2 P: 1	—	—	—
Biber	dr: 8 P: 1	dr: 8 P: 1	—	dr: 8 Ak: 3	—
Hınta	—	—	Keyl: 1 guruş?: 8	—	Keyl: 1 Ak: 120
Nohud	—	—	—	Keyl: 1 Ak: 70	—
Pekmez	Ky: 1 P: 5	Ky: 1 P: 4	—	Ky: 1 Ak: 18	—
Tuz	—	—	—	Ky: 1 Ak: 2	—
İncir	—	—	—	Ky: 1 Ak: 7	—
Fındık	—	—	—	Ky: 1 Ak: 9	—
Badem	—	—	—	Ky: 1 Ak: 30	—
Elma	Ky: 1 Ak: 3	Ky: 1 Ak: 4	—	Ky: 1 Ak: 6	—

Asel	—	—	—	Ky: 1 Ak: 15	—
Mum	Ky: 1 P: 8-10	Ky: 1 P: 8	—	Ky: 1 Ak: 8	—
Revgan-ı zeyt	Kıyye: 1 P: 8-10	Ky.: 1 Ak.: 16 P: 6	—	Ky.: 1 Ak.: 18	Ky: 1 Ak.: 16
Şirugan	Ky: 1 P: 6	—	—	Ky: 1 Ak: 20	—
Revgan-ı Sisam	Ky: 1 P: 10-8	Ky: 1 Ak: 18	—	—	—
Revgan	—	—	—	Ky: 1 Ak: 40-20	—
Sade Yağ	Ky: 1 P: 14	Ky: 1 P: 12	—	—	—
Sisamlı Helva	Ky: 6	Ky: 1 P: 93	—	Ky: 1 Ak: 20	—
Etlî Börek	1 Kıymet: 100	dr: 80 kıymet: 1	—	—	—
Çörek	—	—	—	dr: 80 Ak: 12	—
Ramazan helvası	—	—	—	Ky: 1 Ak: 22	—
İzmir Sabunu	Ky: 1 P: 8-11	Ky: 1 P: 8-9	—	Ky: 1 Ak: 26	Ky: 1 Ak: 24
Marmara Sabunu	—	—	—	—	Ky: 1 Ak: 20
Kavun	Aded: 2 Ak: 1	Ky: 3	—	—	—
Karpuz	Ky: 4 Ak: 1	Ky: 6	—	—	—
Armud	Ky: 1 Ak: 2	—	—	—	—
Kına	Ky: 1 P: 4	Ky: 1 P: 4	—	(Hinnâ)Ky: 1Ak: 13	—
Kahve, döğülmüş	dr: 6 P: 1	dr: 6 P: 1	—	—	—
İpek	dr: 1 kıymet: 4	dr: 1 kıymet: 3.5	—	dr: 1 Ak: 3.5	—
İbrişim	dr: 1 Ak: 5	dr: 1 Ak: 5	—	dr: 1 Ak: 4	—
İstanbul İpliği	Gül: 1 P: 1	Gül: 1 P: 1	—	Gül: 1 P: 3	—

Timur (Demir)	Aded: 1 P: 5	Ky: 1 P: 5	—	Ky: 1 Ak: 15	—
At Nalı	Kaba. Kesim: 1 P: 12-11	Kıymet P: 10	—	—	—
Merkeb Nalı	Kesme: 1 P: 6-5.5	Kıymet P: 5	—	Kesim: 1 Ak: 15	—
Na'iband nalı dögülmedik ve delinmedik	—	Kesim aded: 8 guruş: 1	—	—	—
Dökülmüş ve delinmiş nal	—	Kesim: 7 Kıymet guruş: 1	—	—	—
Abaka? nalı	—	—	—	Kesim: 1 Ak: 40	—
Harcî nal	—	—	—	Kesim: 1 Ak: 30	—
Frengî çelik	dr: 10 P: 1	dr: 1 P: 1	—	dr: 15 Ak: 3	—
Kaba çelik	dr: 13-20 P: 1	dr: 20 P: 1	—	dr: 20 Ak: 3	—
Simav Ketanı	Ky: 1 P: 10	—	—	Ky: 1 Ak: 13	—
Karakız Ketanı	Ky: 1 P: 5	—	—	Ky: 1 Ak: 15	—
Üsküff	—	—	—	Ky: 1 Ak: 35	—
Kar Şerbeti	—	—	—	Tas: 2 Ak: 1	—
Desti, kebîr	—	—	Aded: 1 Ak: 1	—	Aded: 1
Desti, orta	—	—	Ak: 1	—	Aded: 1 Ak: 3
Desti, sagir	—	—	Aded: 1 Ak: 1	—	Aded: 1 Ak: 1
Bardak	—	—	—	—	Aded: 2 Ak: 3

Kısaltmalar: Ky: Kıyye, P: Para, Ak: Akçe, dr: Dirhem.